

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 maja 2018 r.

Pozycja 93

POSTANOWIENIE

z dnia 5 marca 2018 r.

Sygn. akt Ts 92/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący i sprawozdawca
Mariusz Muszyński
Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 14 lutego 2018 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej B.W.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 16 maja 2016 r. (data nadania) B.W. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 3 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 3, poz. 17, ze zm.; dalej: ustawa nacjonalizacyjna) z art. 2, art. 20 i art. 21 ust. 1 i 2 Konstytucji oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, ze zm.; dalej: Protokół nr 1 do Konwencji). Skarżący zakwestionował także zgodność art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej w zakresie, w jakim stanowi materialnoprawną podstawę wpisu prawa własności Skarbu Państwa w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 1982 r. Nr 19, poz. 147, ze zm.; dalej: u.k.w.h.) z art. 2, art. 64 w zw. z art. 21 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji. Ponadto skarżący zakwestionował zgodność art. 10 u.k.w.h. z Preambułą i art. 2 Konstytucji.

Zdaniem skarżącego art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej jest niezgodny z: art. 2 Konstytucji i wyrażoną w nim zasadą demokratycznego państwa prawnego oraz zasadą zaufania obywatela do państwa i prawa, ponieważ „dopuszcza pozbawienie prawa własności obywateli w celach sprzecznych z podstawowymi zasadami ustrojowymi państwa i realizacji celów »planowej gospodarki socjalistycznej«”; art. 20 Konstytucji, gdyż „pozostaje w jaskrawej sprzeczności z podstawami ustrojowymi gospodarki państwa”; art. 21 ust. 1 i 2 Konstytucji, ponieważ godzi w zasadę ochrony prawa własności i „narusza dopuszczalne konstytucyjne granice wywłaszczenia”, a także z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji, ponieważ „narusza gwarantowaną tą Konwencją ochronę prawa własności”.

Ponadto – jak podnosi skarżący – art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej w zakresie, w jakim stanowi materialnoprawną podstawę wpisu prawa własności Skarbu Państwa w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 10 u.k.w.h., jest niezgodny z: art. 2 Konstytucji i „wyrażoną w tym przepisie zasadą demokratycznego państwa prawnego i zasadą zaufania obywatela do państwa i prawa, bowiem dopuszcza zastosowanie przepisu art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej w postępowaniu wszczętym w trybie art. 10 [u.k.w.h.] i tym samym obejście zakazu czasowego wszczynania postępowań nacjonalizacyjnych określonego w art. 3 ust. 6” tej ustawy; art. 64 w zw. z art. 21 ust. 1 Konstytucji „poprzez dopuszczenie do pozbawienia właściciela nieruchomości przejętej na własność państwa w trybie ustawy nacjonalizacyjnej, a następnie zwróconej właścicielowi prawomocną decyzją administracyjną, tytułu prawnego do nieruchomości, na rzecz Skarbu Państwa bez ograniczeń w czasie”; art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji i statuowaną w tym przepisie ochronę prawa własności. Skarżący wyraża również przekonanie, że art. 10 u.k.w.h. w zakresie, w jakim dopuszcza w postępowaniach wszczętych po dniu wejścia w życie Konstytucji ujawnianie w księgach wieczystych praw Skarbu Państwa nabytych na podstawie art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej, a do dnia wejścia w życie Konstytucji nieujawnionych, jest niezgodny z wyrażoną w Preambule do Konstytucji „dezaprobatą dla totalitarnych metod i praktyk działania komunistycznego aparatu państwa i wynikającą zeń zasadą dyskontynuacji metod prawnych właściwych systemowi totalitarnemu” oraz zasadą sprawiedliwości społecznej wynikającą z art. 2 Konstytucji.

Postanowieniem z 14 lutego 2018 r. (błędnie wskazanym w zażaleniu jako postanowienie z 15 lutego 2018 r.), doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 19 lutego 2018 r., Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał zwrócił uwagę na to, że zakwestionowany w skardze art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej nie był podstawą wydania wyroku Sądu Okręgowego w P. z grudnia 2015 r., wskazanego przez skarżącego jako orzeczenie ostatecznie rozstrzygające o jego prawach. Trybunał stwierdził także, że w odniesieniu do zakwestionowanego art. 10 u.k.w.h. skarżący powołał wzorce, które nie mogą być samodzielnymi wzorcami kontroli w postępowaniu ze skargi konstytucyjnej.

W zażaleniu z 26 lutego 2018 r. (data nadania) na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 14 lutego 2018 r. skarżący zarzucił Trybunałowi obrazę art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK polegającą na „ustaleniu w zaskarżonym postanowieniu, że podstawą prawną orzeczenia – wyroku Sądu Rejonowego w P. z sierpnia 2014 r. – na którym Sąd orzekł ostatecznie o prawach skarżącego jest przepis art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, gdy w istocie podstawę tę stanowi art. 3 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 3 poz. 17, ze zm. [...]) a nadto przyjęcie, że zastosowanie przez sąd tego przepisu nie narusza prawa podmiotowego skarżącego, gdy w istocie orzeczenie sądu pozbawiło skarżącego prawa własności”. Skarżący zarzucił także obrazę art. 61 ust. 1 u.o.t.p. TK polegającą na „przekroczeniu w zaskarżonym postanowieniu granic kontroli wstępnej określonej tym przepisem, poprzez rozstrzygnięcie jaki przepis ustawy stanowił podstawę orzeczenia sądu z sierpnia 2014 r.”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycz-

nia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie u.o.t.p. TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy u.o.t.p. TK.

2. Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

3. Zdaniem Trybunału kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

4. Zarzuty skarżącego dotyczą odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie, w jakim skarżący zakwestionował konstytucyjność art. 3 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 3, poz. 17, ze zm.; dalej: ustawa nacjonalizacyjna). Trybunał ustalił, że art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej nie był podstawą wydania orzeczenia, które skarżący uczynił podstawą wniesienia skargi konstytucyjnej, natomiast był nią drugi z zakwestionowanych przepisów, tj. art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2003 r. poz. 707, ze zm.; dalej: u.k.w.h.). Zdaniem skarżącego „rozstrzygnięcie” przez Trybunał w zaskarżonym postanowieniu, jaki przepis ustawy stanowił podstawę ostatecznego orzeczenia, jest przekroczeniem granic kontroli wstępnej określonej w art. 61 ust. 1 u.o.t.p. TK.

Odnosząc się do powyższego, Trybunał przypomina, że skarżący w skardze konstytucyjnej zakwestionował art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej i art. 10 u.k.w.h., wskazując, że przepisy te stanowiły podstawę wydania wyroku Sądu Rejonowego w P. z sierpnia 2014 r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w P. z grudnia 2015 r. wskazanego przez skarżącego jako ostateczne orzeczenie stanowiące podstawę wniesienia skargi konstytucyjnej.

Jednocześnie skarga konstytucyjna musi spełniać przesłanki jej dopuszczalności, które zasadniczo zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w art. 53 u.o.t.p. TK. W myśl tych przepisów przedmiotem skargi może być tylko taki przepis (norma prawna), na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Wstępna kontrola skargi konstytucyjnej ma na celu zbadanie, czy skarga odpowiada warunkom wynikającym z Konstytucji oraz u.o.t.p. TK. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał Konstytucyjny nie prowadził jakichkolwiek rozważań, które nie pozostawiałyby w związku z przesłankami dopuszczalności skargi. Przeciwnie, wywody zawarte w orzeczeniu miały na celu wykazanie, że skarga nie spełnia niezbędnego warunku jej prawidłowości – jeden z przepisów zakwestionowanych przez skarżącego nie stanowił podstawy wydania ostatecznego rozstrzygnięcia, z którym skarżący wiązał naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw. Nie można uznać – jak oczekuje skarżący – że merytorycznej kontroli w drodze skargi konstytucyjnej będzie poddany każdy przepis, który zdaniem skarżącego stanowił podstawę wydania ostatecznego rozstrzygnięcia.

Zakwestionowany przez skarżącego art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej był podstawą wydania decyzji administracyjnych stanowiących materiał dowodowy, na podstawie którego sądy badały rzeczywisty stan prawny nieruchomości. Decyzje te pozostawały w obrocie prawnym, orzekające sądy były nimi związane i to one stanowiły podstawę ustalenia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości.

W związku z powyższym Trybunał przypomina, że nie jest dopuszczalne twierdzenie – z punktu widzenia spełnienia przesłanki konstytucyjnej kontroli w trybie skargi – że podstawę prawną ostatecznego rozstrzygnięcia, z którym wiążane jest naruszenie konstytucyjnych wolności i praw, stanowią przepisy, które stały się podstawą prawną rozstrzygnięć administracyjnych stanowiących materiał dowodowy mający wykazać niezgodność między treścią księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości (zob. postanowienie TK z 26 maja 2015 r., sygn. SK 19/13, OTK ZU nr 5/A/2015, poz. 77).

5. Skarżący zarzucił także przyjęcie w zaskarżonym postanowieniu, że „zastosowanie przez sąd tego przepisu [art. 3 ustawy nacjonalizacyjnej] nie narusza prawa podmiotowego skarżącego, gdy w istocie orzeczenie sądu pozbawiło skarżącego prawa własności”. Trybunał stwierdza, że taki zarzut nie ma uzasadnienia, gdyż w zaskarżonym postanowieniu Trybunał nie wypowiedział się w kwestii naruszenia praw podmiotowych skarżącego.

Mając powyższe na względzie, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – nie uwzględnił zażalenia.